

ПЛАНИ ТА ЗАВДАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ «СУДОВО-ЕКСПЕРТНІ УСТАНОВИ ТА СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА»

ТЕМА 1: СПЕЦІАЛЬНІ ЗНАННЯ ТА ФОРМИ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ У СУДОЧИНСТВІ

(2 год.)

Практичне заняття №1

П л а н

1. Поняття та сутність спеціальних знань.
2. Форми використання спеціальних знань у судочинстві.
3. Генеза використання спеціальних знань у судочинстві України
4. Напрямки використання спеціальних знань у зарубіжних країн.
5. Сучасна система суб'єктів судово-експертної діяльності в зарубіжних країнах.
6. Міжнародне співробітництво у галузі судової експертизи.

На занятті студенти обговорюють питання плану, вирішуючи запропоновані нижче фабули.

Ф а б у л и

1. 27 квітня 2020 року близько 21 год. в стані алкогольного сп'яніння гр. А. з метою вбивства своєї дружини поклав у сумку обріз мисливської рушниці і поїхав в с. Стецьки Старокостянтинівського району. Близько 23 год. 25 хв. гр. А. зайшов на подвір'я домогосподарства батьків дружини та діставши для стрільби обріз мисливської рушниці, постукав у віконне скло. На стук з веранди на ґанок будинку вийшла дружина. З метою позбавлення її життя гр. А відразу ж, фактично впритул, зробив постріл у ліву частину грудної клітки дружини. Внаслідок отриманого вогнепального поранення вона померла на місці події. У слідчого виникла необхідність призначення ряду судових експертиз.

Вкажіть, які саме види судових-експертиз та до яких судово-експертних установ потрібно звернутися слідчому? Обґрунтуйте своє

рішення.

2. У гр. Б., якого затримано за підозрою у вчиненні вбивства було вилучено чотири паспорти на різні прізвища. Під час огляду цих паспортів слідчий висунув припущення, що на фотокартках зображена одна й та сама особа. Було прийнято рішення про залучення судового експерта для проведення портретної експертизи.

*До якої судово-експертної установи потрібно звернутися слідчому?
Які питання необхідно поставити експерту?*

Список додаткової літератури

1. Демидова Є.Є. Тактика допиту обізнаних осіб : монографія / за ред. В. Ю. Шепітька ; НУ ЮАУ ім. Ярослава Мудрого. Київ : Апостіль, 2013. 232 с.
2. Експертизи у судочинстві України : наук.-практ. посіб. за заг. ред.: В. Г. Гончаренка та І. В. Гори ; Акад. адвокатури України. Київ : Юрінком Інтер, 2017. 504 с.
3. Романюк Б. В. Сучасні теоретичні та правові проблеми використання спеціальних знань у досудовому слідстві : монографія. Київ: НАВС, 2002. 196 с.
4. Шепітько В. Ю. Судова експертиза та судово-експертна діяльність: погляд крізь призму думок судових експертів. Теорія та практика судової експертизи і криміналістики. 2023. Вип. 1(30). С. 12-22

ТЕМА 2: СУДОВИЙ ЕКСПЕРТ ЯК СУБ'ЄКТ СУДОВО-ЕКСПЕРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

(2 год.)

Практичне заняття №2

П л а н

1. Професіограма судового експерта.
2. Підготовка й атестація судового експерта.

3. Державний Реєстр атестованих судових експертів.
4. Права та обов'язки судового експерта.
5. Відповідальність судового експерта.
6. Обставини, що забороняють участь особи як експерта в судочинстві.
7. Гарантії незалежності судового експерта та правильності його висновку.
8. Правові відносини судового експерта з особами або органами, що його залучили, суддею, судом.

На занятті студенти обговорюють питання плану, вирішуючи запропоновані нижче фабули.

Ф а б у л и

1. 20 липня 2021 року приблизно о 16 годині у лісосмузі неподалік дитячого табору «Сіновал» гр. Б незаконно вилучив шляхом зривання частини рослини коноплі, які в подальшому висушив, подрібнив та зберігав при собі для власного вживання шляхом куріння, без мети збуту до моменту затримання працівниками СРПП ВП №5 Рівненського РУП ГУНП в Рівненській області згідно ст. 260 КУпАП 22.07.2021 за адресою с. Тарасово, вул. Шевченка, Рівненської області, неподалік магазину «Ганна». Під час проведення поверхневої перевірки згідно ст. 34 Закону України «Про національну поліцію» у гр. Б. було виявлено та вилучено особливо небезпечний наркотичний засіб канабіс загальною масою 12,900 г. (в перерахунку на висушену речовину). Згідно до висновку експерта вилучена речовина рослинного походження є особливо небезпечним наркотичним засобом канабісом загальною масою 12,900 г. (в перерахунку на висушену речовину), яка відноситься до особливо небезпечних наркотичних засобів, обіг яких заборонено відповідно до списку 1 таблиці 1 Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, затверджених Постановою Кабінету Міністрів № 770 від 06.05.2000.

На які запитання може надати відповідь судовий експерт? Назвіть права та обов'язки судового експерта.

2. До автомобіля підприємця К. було підкинута вибуховий пристрій. У призначений час за відсутності підприємця К. вибуховий пристрій спрацював. Слідчий залучив судових експертів для проведення експертиз.

Назвіть види судових експертиз, що необхідно провести за даним кримінальним провадженням? Охарактеризуйте взаємодію судового експерта з особами або органами, що його залучили.

Список додаткової літератури

Закон України «Про судову експертизу»
<https://zakon.rada.gov.Ua/laws/show/4038-12#Text>

Судові експертизи в процесуальному праві України : навч. посіб. / кол. авт.: Н. В. Нестор, О. Г. Рувін та ін. Київ : Ліра-К, 2019. 424 с.

Наказ МЮ України № 53/5 від 08.10.98 «Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень»
<https://zakon.rada.gov.Ua/laws/show/z0705-98#Text>

ТЕМА 3: ПОНЯТТЯ І РОЛЬ СУДОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ В СУЧАСНІЙ ПРАВОЗАСТОСОВНІЙ ПРАКТИЦІ.

(2 год.)

Практичне заняття №3

П л а н

1. Поняття судової експертизи.
2. Теоретичні основи судової експертизи. Окремі експертні теорії і

вчення, їх роль у судово-експертній діяльності.

3. Предмет судової експерти.
4. Об'єкт судової експертизи.
5. Завдання судової експертизи.
6. Роль судової експертизи як засобу доказування.

Під час практичного заняття під керівництво викладача студенти обговорюють питання плану та використовують висновки судових експертиз, на основі яких розглядають завдання судових експертиз, значення встановлених фактів, їх практичну спрямованість.

Відповідно до умов кожної фабули: 1) визначити завдання судової експертизи; 2) запропонувати запитання, спрямовані на вирішення додаткових завдань.

Ф а б у л и

1. На подвір'ї приватного будинку при розслідуванні вбивства під час проведення огляду місця події виявлено стріляну гільзу. З тіла потерпілого К. було вилучено кулю. Слідчий призначив експертизу зброї та слідів і обставин її використання. На розгляд експерта поставлено такі запитання: до якого виду, типу належить куля; з якого виду зброї міг бути здійснений постріл; чи не складала куля та гільза до пострілу один патрон?

2. Під час розслідування злочинного порушення правил безпеки дорожнього руху на проїзній частині поблизу виявленого трупа слідчий виявив сліди гальмування довжиною 7 м та уламки фарного розсіювача та бампера. У результаті розшуку встановлено автомобіль з розбитим фарним розсіювачем та деформованим бампером. Слідчий призначив судові експертизи. На розгляд експертам поставлено такі запитання: яка була швидкість транспортного засобу на момент гальмування; до якого виду (типу, моделі) належить транспортний засіб, уламки якого знайдені на місці події; чи належать уламки бампера та фарного розсіювача, знайдені на місці

події, виявленому автомобілю? Які ознаки та механізм тілесних ушкоджень на тілі потерпілого? Чи є на одязі потерпілого сліди коліс транспортного засобу?

3. 31 грудня 2021 року у квартирі багатоповерхового будинку по вул. Студентській було вчинено крадіжку з проникненням у житло. Під час огляду місця події слідчим було виявлено відбитки пальців рук на вимикачі світла, дверцятах шафи та сейфі. У вчиненні злочину підозрювались громадяни С. і Д. Слідчий дактилоскопіював зазначених осіб і направив відбитки їхніх пальців на дактилоскопічну експертизу.

Список додаткової літератури

Актуальні питання судової експертизи та криміналістики : зб. матріалів міжнар. наук.-практ. конф. з нагоди ювілеїв видатних учених: 95-річчя від дня народження Л. Ю. Ароцкера («Ароцкерівські читання») і 105-річчя від дня народження М. В. Салтевського (Харків, 19.05.2023). Харків : ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса», 2023. 360 с.

Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. / Нац. акад. прав. Наук України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2018. Т. 20: Криміналістика, судова експертиза, юридична психологія. 952 с.

Основи судової експертизи : навчальний посібник для фахівців, які мають намір отримати або підтвердити кваліфікацію судового експерта / авт.-уклад.: Л. М. Головченко, А. І. Лозовий, Е. Б. Сімакова-Єфремян та ін. Харків : Право, 2016. 928 с.

Яремчук В. О. Організація та тактика залучення спеціаліста при проведенні слідчих (розшукових) дій : монографія ; за ред. проф. Шепітька В. Ю. Харків : Вид. агенція «Апостіль», 2015. 228 с.

ТЕМА 4: ПОРЯДОК ПРИЗНАЧЕННЯ СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ

(2 год.)

П р а к т и ч н е з а н я т т я № 4

П л а н

1. Особи та органи, наділені правом на залучення експерта.
2. Структура й зміст документів про призначення експертизи.
3. Особливості формування питань на розгляд експерта.
4. Призначення та проведення первинних, додаткових, повторних, комісійних та комплексних експертиз.
5. Суб'єкти збирання та надання матеріалів для проведення експертизи.
6. Порядок збирання доказів, відібрання зразків, упакування й транспортування об'єктів експертного дослідження.

Під час практичного заняття під керівництвом викладача студенти обговорюють питання плану та складають фрагмент постанови про призначення судових експертиз за запропонованою фабулою. Відповідно до умов кожної фабули: 1) визначити порядок збирання доказів, відібрання зразків, упакування й транспортування об'єктів експертного дослідження; 2) сформулювати запитання на розгляд експерта.

Ф а б у л и

1. 21 серпня 2020 р. до відділу поліції одного з районів м. Полтава звернулася гр-ка Петренко В. Г. із заявою про зникнення свого чоловіка, Петренка К. Л.. Він пішов рибалити і більше не повернувся додому. До заяви була додана його фотокартка. 30 серпня рибалка Нікіфіров П. Р. виявив у ставку труп чоловіка. Особа невідома. Громадяниці Петренко В. Г. був пред'явлений цей труп для впізнання. Уважно роздивляючись труп, вона заявила, що обличчя особи схоже на обличчя її чоловіка, проте вік, на її думку, не відповідає віку її чоловіка. Слідчий вирішив призначити судову експертизу.

2. Під час розслідування крадіжки грошових цінностей з робочого

столу в офісі приватної фірми по вул. Каразіна проведено огляд робочого місця власника. На столі серед різних паперів на договорі оренди складського приміщення від 3 червня 2018 р., обробленого дактилоскопічним порошком «Малахіт» за допомогою магнітної щітки, виявлено два сліди пальців рук.

3. Черговому Індустріального ВП ГУНП в Харківській обл. 15 серпня 2020 р. надійшло повідомлення про вчинення розбійного нападу на гр. Н. із застосуванням вогнепальної зброї у парку «Зелений гай». На місці події виявлено: сліди взуття, гільзи і сліди крові.

Список додаткової літератури

Про затвердження та введення в дію Інструкції про порядок вилучення, обліку, зберігання та передачі речових доказів у кримінальних справах, цінностей та іншого майна органами дізнання, досудового слідства і суду (в новій редакції): наказ Генерального прокурора України, Державної податкової адміністрації України, Верховного Суду України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Державної судової адміністрації України від 27.08.2010 р. N 51/401/649/471/23/125 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0051900-10#Text>.

Ястреб І. С., Чернявський А. І., Хажинський Р.М. Інформаційний збірник з питань правових та організаційних основ судово-експертної діяльності. Одеса : ТОВ «Hawk Holding», 2015. 228 с.

Особливості підготовки матеріалів для призначення судових експертиз : навчальний посібник для працівників правоохоронних органів / М-во юстиції України, Харків. наук.-дослід. ін-т судов. експертиз ім. М. С. Бокаріуса. Харків : ХНДІСЕ : Промінь, 2018. 180 с.

Кузнецова Т.В., Смірнова С.І. Особливості підготовки матеріалів при призначенні судово-почеркознавчої експертизи: методичні рекомендації. Київ : Український науково-дослідний інститут спеціальної техніки та судових експертиз Служби безпеки України, 2019. 38 с.

Пиріг І. В. Теоретико-прикладні проблеми експертного забезпечення досудового розслідування : монографія. Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2015. 432 с.

Чорноус Ю. М. Криміналістичне забезпечення розслідування злочинів : монографія. Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. 492 с.